

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-10-19
Besvaras senast
2020-10-28 kl. 12.00

Till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:241 Kontroll och inspektion av skyddsrum

I Sverige finns det i dag 65 000 skyddsrum med plats för ca 7 miljoner människor. Skyddsrum har byggts med statliga medel sedan efterkrigstiden som en försäkring/skydd till befolkningen. Att bygga 65 000 nya skyddsrum i dag kostar enligt uppgift ca 200 miljarder kronor med dagens byggkostnader. År 2006 beslutades av Sveriges riksdag att skyddsrum ska vara kvar och skyddsrumsfunktionen bibehållas. Staten har bekostat hela kostnaden då skyddsrummen byggdes, staten äger därför skyddsrumsfunktionen och fastighetsägaren ansvarar för och bekostar att denna funktion bibehålls.

MSB har ansvaret för att skyddsrummen fungerar som de ska. De har två verktyg för detta: kontroller och tillsyn. Tillsynen ger ett mycket litet underlag för hur skicket är och används mer som en form av inventering. Kontroller är ett funktionstest av skyddsrummet, och eventuella brister som en kontroll upptäcker ålägger MSB fastighetsägaren att rätta till och är förenat med vite om så ej sker.

Åläggandet sker alltid efter en skyddsrumskontroll. Sedan eventuella brister är åtgärdade är skyddsrummet i skick att fungera.

För att hinna kontrollera hela skyddsrumbeståndet på tio år krävs 6 700 kontroller per år.

År 2017 kom det till känna att Sveriges skyddsrum är i mycket dåligt skick. En stor del av skyddsrummen fungerar helt enkelt inte på grund av bristande underhåll. Medel sköts till och antalet kontroller fördubblades. Information från MSB angav att antal skyddsrumskontroller ska ökas med mål att år 2020 uppgå till ca 5 000 per år.

Under april 2020 kom besked att inga ålägganden från skyddsrumskontroller skulle ske fram till slutet av maj 2020. Detta för att minimera smittspridning mellan skyddsrumskontrollant och fastighetsägare. Under sommaren flyttades datum för utskick av ålägganden ännu en gång till den sista oktober 2020.

Den 8 september kom ny information. Inga kontroller kommer att utföras under år 2020. MSB växlar om till att i stället utföra tillsyn. 3 802 stycken ska utföras för att inventera skyddsrumbeståndet.

I skyddsrum finns en hel del komponenter, såsom skyddsrumsdörrar, fläktar, luftfilter, övertrycksventiler, reservutgång, stomgenomföringar etcetera. Samtliga komponenter kräver certifiering av MSB för att bli godkänd leverantör till skyddsrum. Det är en långtgående process som tar månader för varje enskild skyddsrumskomponent. Tidskrävande och kostsamt för tillverkare och slutligen fastighetsägare. Skyddsrumskontroller har under åren varit bas för att underhålla den tillverkningskedjan.

I dag är det ett fåtal privatpersoner som tillhandahåller material så att Sveriges skyddsrum fungerar i små privata företag. Det byggs inga nya skyddsrum i dag med statliga medel och de gånger nya skyddsrum byggs beror på att fastighetsägaren är beredd på att ersätta skyddsrummet då fastighetsägaren är skyldig att ha kvar skyddsrum på fastigheten. De är oftast fallet då nya skolor byggs som har skyddsrum i fastigheten. Utan tillverkare kommer inga skyddsrum att byggas, och ifall skyddsrum ej kan byggas kommer inte ny skola kunna slutföras, slutintyg kommer ej ges.

Det är många personer och företag som är kopplade till skyddsrumsverksamheten. Stort kunnande som i förlängningen riskerar att gå förlorat.

Genom att växla över till tillsyn av MSB som är mycket lättare så ser verksamheten visserligen ut att producera mer. Frågan om skyddsrum är en mycket viktig samhällsangelägenhet: Hur ser uppdraget ut för MSB angående Sveriges skyddsrum?

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att se till antalet kontroller av skyddsrum sker i tillräcklig omfattning kommande år, för att säkerställa god tillgång till dessa när behov uppstår?

.....

Lars Beckman (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders